

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 70

ЛЮТИЙ • FEBRUAR 2018 • Nr. 3 (2983)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

«Три Святителі», XIX ст.

ТРЬОХ СВЯТИТЕЛІВ

Празнує днесь Церква визначне торжество трьох Учителів, вони бо укріпили Церкву своїми божественними догматами. (Сідален утрени празника)

30 січня (12 лютого) святкуємо пам'ять трьох великих і дуже визначних ієрархів, учителів, проповідників і Отців Східної Церкви: св. Василя Великого, св. Григорія Богослова і св. Івана Золотоустого. В нашому народі цей празник знаний як свято Трьох Святителів. Три отці – ієрархи-святителі – це провідні вчителі віри, святості й науки Христової Церкви. Вони передали нам чисту віру Нікейського Собору, вони пояснили нам догмати про Святу Трійцю, Христове Божество та Пресвяту Євхаристію. За їхні заслуги наша Східна Церква називає їх у своїх Богослужіннях рівноапостольними, органами Святого Духа, колонами Церкви та вчителями вселенної. Всі вони жили в IV столітті – золотому віці християнської віри. Св. Василій і св. Григорій це сини славної Каппадокії, в Малій Азії, друзі і майже однолітки.

Св. Іван Золотоустий – з Антіохії і був молодший від них на 20 років. Всіх їх єднала апостольська ревність за святу віру і спасіння душ.

У цьому випуску «ХГ» нагадує Читачам про постать св. Григорія. Його вплив на богословів наступних часів був величезним. Його твори чи не порівнювалися до Святого Письма. Тексти творів Григорія використовувалися у гімнографії, і, зокрема, наші різдвяний, богоявленський і пасхальний канони – це перефразовані преподобним Іваном Дамаскином уривки з проповідей св. Григорія.

Читайте більше про цього Отця Церкви на 3 сторінці.

Подано за:
«Ближче до Бога»;
www.christusimperat.org; А.Ф.

«Офіцер о 7 ранку зайшов. Зібрав речі, нас в автобус – і повезли. Те, що ми в Україні, усвідомили ще в Майорську. Коли автобус проїхав територію логістичного центру, а там прапори України, – чоловіки сиділи, плакали. У мене тоді тиск до 240 стрибнув.» Так згадує своє звільнення з російського полону Едуард Неделяєв, блогер із Луганська, визволений напередодні Нового року. На святлині він з «обвинувальним вироком». **Читайте більше про останній обмін заручниками між Україною та Росією у статті Ліни Куц, стор. 2**

Публікуємо новий матеріал нашого кореспондента Дмитра Мірецького із Святої землі. Разом з ним ми побуваємо у Назареті, пройдемо шляхами Ісуса Христа по Галілеї, опинимося у Святих водах річки Йордан...

Читайте на 5, 6 та 7 стор.

МОЛИТВА ДО ХРИСТА

Помер я для цього тяжкого життя, яке, на зразок Еврипа, тече туди й сюди, не маючи нічого і навіть на один день постійного. Бажаю ж жити тим довгим життям, яке призначене як нагорода тим, хто добре подвизався. Кому любе тутешнє життя, ті й веселіться ним; а я з радістю побачу Владику. Насмілюся сказати Тобі щось, Блаженний! Це тіло, Тобою дане, творіння руки Твоєї, повергаю перед Тобою, як виснажене, розслаблене, засмерділе. Ось воно простягнулося; подивись! Я знеміг. Прийди до мене нині, подай мені руку, припини життя моє, поки не зустрів мене який-небудь гірший кінець. Для чого ще потрібні злостраждання й очищення? Загинув, загинув я серед нещастя, але гину заради Тебе. Ти – мій Бог; Ти розсієш морок злостраждань.

Св. Григорій Богослов, переклад патріарха Філарета (Денисенка)

ХТ

ЦИВІЛЬНІ ЗАРУЧНИКИ ПРО МІСЦЯ НЕВОЛІ

У холі другого корпусу клінічної лікарні «Феофанія» – постійний рух людей із паперами в руках. До колишніх цивільних полонених, визволених напередодні Нового року за обміном, приїхали правозахисники: збирають свідчення, проводять консультацію. Особливих пацієнтів, які пройшли реабілітацію після виснажливих випробувань, готують до виписки і самостійного життя.

Багато хто зізнається, що вперше потрапив до Києва. Шоком були навіть не масштаби міста, а відсутність комендантської години. «Вночі за звичкою іду, оглядаюся, думаю: ну все, зараз пов'яжуть. А потім згадую: я ж на вільній території», – посміхається луганчанин Владислав Овчаренко, який разом із товаришами по футбольному фан-клубу сфотографувався на День незалежності з українським прапором в окупованому місті.

ОБВИНУВАННЯ ПОБУДУВАЛИ НА ПОВІДОМЛЕННЯХ У ФЕЙСБУКУ

«Про те, що я потрапив до списків на обмін, дізнався в день обміну. Хоча до того усіх "політичних" виводили писати заяву про те, що не заперечуємо проти обміну, і прохання про помилування. Але чи буде обмін, чи ні, кого поміняють, – ніхто не знав. У день обміну вранці прийшла перевірка. Офіцер о 7 ранку зайшов. Зібрав речі, нас в автобус – і повезли. Те, що ми в Україні, усвідомили ще в Майорську. Коли автобус проїхав територію логістичного центру, а там прапори України, – чоловіки сиділи, плакали. У мене тоді тиск до 240 стрибнув. Лікар бігом укол дав.»

Едуард Неделеєв, блогер із Луганська, визволений напередодні Нового року, говорить чудовою українською і лише іноді зупиняється, добираючи слова. «Не зовсім звик до мовного середовища. Майже чотири роки там, де немає жодного українського мовлення. Все російське. Інтернет фільтрується. І активних у соціальних мережах людей відстежують. Люди бояться висловлювати думки під власним іменем.»

Самого Едуарда вирахували після низки повідомлень у Фейсбуці з негативними оцінками подій у місті та інформацією про пересування військової техніки «ЛНР». А це, за тамтешніми поняттями, – «шпигунство» і «державна зрада». «Дружина об'їхала з десятків адвокатських агенцій у Луганську, поки знайшла того, хто візьметься за справу. Всі дуже налякані і не хочуть зв'язуватися з "політичними"», – пригадує співрозмовник.

За 13 місяців ув'язнення йому дали лише два побачення з рідними: з дружиною під наглядом тюремника і з мамою за кілька тижнів до визволення. «На допитах питали, хто мені давав поради так писати про "республіку". Як мене вербували. Скільки грошей я отримав за свою діяльність. Вони вважали, що людина не може з пориву душевного цього робити, а точно підкушена.»

Моя кримінальна справа складалася з трьох тек скріншотів із Фейсбуку. І єдиний речовий доказ – окуляри для роботи з дрібними предметами, в яких я на "аватарці". Шукали зброю, вибухівку, – нічого не знайшли. Тому так довго тривав процес збору інформації, щоб довести, що я винний. Півроку перевіряли всі мої контакти в соціальних мережах – а на момент арешту у мене лише в Фейсбуку було 850 друзів. Суд був закритим. Щоразу з конвою брали підписку, що ніхто не розповість нічого. І врешті-решт призначили 14 років», – каже блогер.

Серед вилучених під час обшуків речей – дві наклейки з прапором України, які згодом «суд» постановив не повертати, а знищити.

Попереду у Едуарда – оформлення необхідних документів і старт життя на новому місці. Такий само шлях належить пройти ще двом десяткам визволених цивільних заручників – мешканцям Донецької та Луганської областей. Після реабілітації в клінічній лікарні «Феофанія» більшої частини немає куди повертатися: їхній дім залишився на окупованій території.

«Я ВДОМА. А ТИ ЧОГО ТУТ?»

Медсестра із Докучаєвська Галина Гайова, скромна і привітна жінка з великим досвідом роботи, отримала 10 років ув'язнення і тавро «шпигунки». «Мене обвинувачували в тому, що я співробітничала з СБУ.»

Майже рік у «ДНР» не підтверджували затримання медсестри, що не давало можливості включити її до обмінних списків. «Коли через 11 місяців мене перевели до СІЗО, дівчина, з якою я сиділа, сфотографувала на телефон мій обвинувачувальний вирок, і я відправила сину. І лише тоді син це все відправив Ірині Геращенко, вона на мінських перемовинах порушила це питання. І вони (представники «ДНР» – Авт.) через два дні передзвонили сину: мовляв, ми підтверджуємо її перебування, вона у нас.»

Про умови перебування в ув'язненні співрозмовниця говорить не дуже докладно. Більшу частину часу провела на т.зв. «базі МГБ», розташованій на території колишнього заводу «Ізоляція» в Донецьку. «Сім днів тримали в камері-одиночці. Метр на метр кімната. Лавочка дерев'яна і тоненька подушечка від стільця. Лягти немає де, тільки стояти чи сидіти. Потім мене перевели нагору до камери. А згодом – до СІЗО. У камерах у СІЗО всі разом сидять, "політичні" із "кримінальними". У нашій камері були 12 осіб, і їм самим було смішно чути про наші обвинувачувальні вирокі. Що я агент іноземної ворожої держави, який передавав відомості до Волновахи, а можливо, до Маріуполя, "тимчасово підконтрольних Україні".»

«Ті, хто сидять у СІЗО, – вони на виду. Їм можуть принести передачу, з ними можуть зустрітися рідні, можуть узяти довідку в СІЗО, що такий перебуває там. Але є інші бази, і ці люди ніде не числяться. Родичі не можуть узяти довідку, що він там є. Все це тримається в страшному секреті», – додає Галина.

РАБЬСКА ПРАЦЯ ТА ВАЛІЗА ДЛЯ ТОРТУР

На тій самій «секретній базі» в «Ізоляції» сиділа і донеччанка Валентина Бучок, електромонтер за фахом і патріотка України. Колишня полонена розповіла про рабську працю

ув'язнених на «Ізоляції». «Коли людина туди потрапляє, вона працює за пайку: 130 г каші і 20 г тушонки. Це для дорослого два рази на день. І шматочок хліба. Вітамінів жодних, овочів немає. Але все ж це краще харчування, ніж у СІЗО. Тому що те, що дають у СІЗО, – це не їжа. Мене за непокору, бо я сказала, що не раб і працювати не буду, – мене відправили до СІЗО. І зараз я пожинаю плоди цього перебування: здоров'я підірване. Все сумно.»

Рятували передачі з дому, хоча дозволяли передавати дуже обмежений асортимент: під заборону потрапляли м'ясні, молочні продукти. «Родичі передали упаковку вітамінів. І тільки тоді якась енергія з'явилася», додає Валентина. Вона вважає, що тема становища цивільних заручників на території ОРДЛО висвітлюється недостатньо.

«Мабуть, треба більше тиснути світовій громадськості. Ніякого громадянського конфлікту на Донбасі немає. Там кадрові російські військові. Там процвітає середньовіччя: по базі тюремники ходять з валізою для тортур. Такою валізою, як у слюсарів для ремонту... Але ми там навчилися читати між рядків. Коли по телевізору показують російські новини, де у Жириновського слина бризкає, – значить, у нашій країні все добре. Ми на правильному шляху. Кожна людина повинна знати, чого вона хоче. Хочеш Росії – їдь до Росії. А я хочу жити в Україні, щоб у моєму домі ніхто не командував», – підсумовує визволена полонена.

Ліна Куц, «Голос України». С-ни авторки статті

ГРИГОРІЙ БОГОСЛОВ (326–390)

Його батько, також на ім'я Григорій, був єпископом у Назіянзі в Каппадокії. Ще до його народження, його побожна мати Нонна дала обітницю віддати дитину на служіння Богу. Тому, коли вручала синові Святе Письмо, вона сказала: «Як обіцяла, приношу тебе Богу, тож сповни моє бажання. Ти народився унаслідок моїх молитов. І за це тепер молюся, щоб ти був досконалий. Вручаю тобі, мій сину, цей дорогоцінний скарб, орудує ним через ціле своє життя, а в майбутньому отримаєш ще більші блага».

Як св. Василій так і св. Григорій здобув вищу освіту. По дорозі до Афін його корабель в морі потрапив у шторм. Він тоді ще не був похрещений, і у страху перед тим щоб не померти нехрещеним, він склав обітницю, якщо він врятується, то присвятить себе служінню Богу. В Афінах він зустрів св. Василія і вони стали кращими друзями на ціле життя. Про їхнє життя в Афінах він коротко каже: «Ми знали тільки дві дороги: одну до храму на молитву, а другу до школи на науку».

Його батько, що був єпископом, висвятив його на священника, а пізніше св. Василій призначив його єпископом Сазіми. Св. Григорій через кілька років став архієпископом Константинополя. Він відзначився як глибокий проповідник, його проповіді це мистецькі перлини й архітвори риторички. Св. Григорій – це великий проповідник Святої Трійці. Догмат про Святу Трійцю він кладе в основу християнської релігії. За свої богословські науки дістав назву Богослова. Візантії називали його християнським Демосфеном.

Св. Григорій – від народження тихий, ніжний, співчутливий. Завжди мріяв про життя в молитвах на самоті. Він залишив після себе духовну спадщину: проповіді, поезії і листи. Написав прегарне Надмогильне Слово в честь свого друга св. Василія Великого та в честь свого батька – єпископа Григорія.

До нас дійшли лише деякі твори св. Григорія, але і їх достатньо, щоб зарахувати його до найбільш блискучих богословів усіх часів. Його твори можна погрупувати так:

1. 45 проповідей, з яких найбільш важливі 27–31, відомі під назвою «Слова про богослов'я». У них обговорюються проблеми богопізнання і вчення про Святу Трійцю. Вони були опубліковані в 379–380 роках і принесли йому репутацію і ім'я Богослова. Оскільки проповіді написані у край піднесеному стилі та дуже складні за змістом, важко повірити, що він вимовляв їх усно в церкві. З інших проповідей кілька присвячені різним церковним святам і особливим випадкам. Особливим тут є слово про покійного св. Василія, а також проповідь, що спрямована проти імператора Юліана Відступника.
2. Поетичні твори, серед яких ми знаходимо автобіографію св. Григорія, кілька віршів на смерть друзів і вірші на богословські теми.

Три Святителі, Київський Псалтир, 1397 р.

3. З 243 листів св. Григорія важливі для нас два його листи до Кледонія (101, 102), в яких обговорюється природа Христа, а також критика вчення Аполлінарія Лаодикійського.

СЛОВО 27

Проти євноміан і про богослів'я перше, або попереднє (фрагмент)

3. Любомудрувати [роздумувати-Ред.] про Бога можна не кожному, – так! Не кожному. Це здобувається не дешево і не плазунами по землі! Додам ще: можна любомудрувати не завжди, не перед кожним і не будь-чого торкаючись, але треба знати: коли, перед ким і скільки. Любомудрувати про Бога можна не всім, тому що здатні до цього люди, які випробували себе, які провели життя в спогляданні, а насамперед очистили, принаймні очищують, і душу, і тіло. Для нечистого ж, можливо, небезпечно і доторкнутися до чистого, як слабкому зору до сонячного променя.

Коли ж можна? Коли буваємо чисті від зовнішньої твані і збурення, коли володарює в нас розум, не зливаючись з негідними і блукаючими образами, як краса писань, перемішаних письментами поганими, або як пахощі мира, змішаного із брудом. Бо дійсно потрібно зупинитися, щоб «пізнати Бога» (Пс. 45, 11), і «коли виберу час, щоб судити за правдою» богослов'я (Пс. 74, 3).

Перед ким же можна? Перед тими, які займаються цим старанно, а не поряд з іншим із задоволенням тлумачать і про це після кінських змагань, видовищ і пісень, після задоволення черева і того, що гірше черева, бо для них становить частину забави і те, щоб посперечатися про такі предмети і вирізнитися тонкістю заперечень.

Про що ж треба любомудрувати і наскільки? Про те, що доступне для нас і до такої міри, до якої простягається стан і здатність розуміння того, хто слухає. Інакше звуки, що перевищують міру, або страви шкодять одні слуху, інші тілу, або, якщо хочете, як вага, що не під силу, шкідлива для того, хто піднімає, і сильні дощі – землі, так і слухачі втраять сили, якщо їх, скажу так, обтяжити і притиснути вантажем важких вчень.

4. І я говорю не те, нібито не завжди треба пам'ятати про Бога (нехай не нападають на нас за це люди, готові на все і швидко!). Пам'ятати про Бога необхідніше, ніж дихати, і, якщо можна так висловитися, крім цього, не треба й робити нічого іншого. І я один з тих, що схвалюють слово, яке наказує «повчатися день і ніч» (Пс. 1, 2), «увечері, і вранці, і опівдні благати» (Пс. 54, 18), «благословити Господа на всякий час» (Пс. 33, 2). А якщо потрібно додати і сказане Мойсеєм, «сидячи в домі твоєму і йдучи дорогою, і лягаючи, і встаючи» (Втор. 6, 7), і той, хто виконує інші справи, має пам'ятати про Бога, і цією пам'яттю приводити себе до чистоти.

Продовження на 4 стор. ►

ПАПА В СОБОРІ СВЯТОЇ СОФІЇ

28 січня до собору Святої Софії в Римі прибув Святіший Отець, щоб зустрітися з українськими мігрантами в Італії. Під час зустрічі він поділився своїм секретом: «Перед тим, як іду на нічний відпочинок чи встаю вранці, я зустрічаюся з українцями... Ваш Блаженніший Святослав подарував мені ікону Пресвятої Богородиці в Аргентині. Я її привіз із собою до Риму. Він повернувся до своєї країни з Аргентини, а я мусив приїхати до Риму... Я щоразу молюся перед цією іконою Богородиці вранці та ввечері і закінчую молитву українською мовою». Блаженніший Святослав розповів Папі, що, за офіційною статистикою, в Італії проживає близько 200 тисяч громадян України. Якщо врахувати незареєстрованих осіб, то ця цифра вдвічі більша. Наші вірні в Італії утворюють 145 громад, що розкидані по всій країні, а щонеділі на Божественну Літургію збирається близько 17 тисяч осіб; на великі свята ця цифра перевищує 70 тисяч осіб. Глава УГКЦ сказав також: «Ми вдячні Вам, що пам'ятаєте про наш народ у своїх молитвах, за гуманітарну акцію «Папа для України». Дякуємо за те, що Ви пробуджуєте совість європейського континенту, робите її чуйною до бідних, страждених, мігрантів і жертв несправедливості. Дякуємо, що відвідали нас тут, у Римі. Сподіваємося, що цей візит є тільки першим кроком, добрим знаком Ваших майбутніх відвідин України». (Ді УГКЦ)

РОСІЯ – АГРЕСОР

280 народних депутатів підтримали законопроект про особливості державної політики із забезпечення суверенітету України над тимчасово окупованими територіями. Закон вводить на законодавчому рівні поняття «російська окупаційна влада» та «російські окупаційні війська». Закон чітко встановлює, хто є ворогом України – це країна-агресор Російська Федерація, визначає наслідки цієї агресії – окупація території України в Донецькій та Луганській областях та в Криму. Закон дає відповідь на питання – що робити для звільнення цих територій. Його ухвалення говорить про те, що ми маємо намір повернути окуповані території політико-дипломатичним шляхом, визнаючи, що Росія, як країна-агресор, несе відповідальність за міжнародними договорами за усі нанесені Україні збитки. (Блок Петра Порошенка «Солідарність»)

НЕ АТО, А ВІЙНА

Парламент 280 голосами підтримав закон про реінтеграцію Донбасу. Росія на законодавчому рівні визнана агресором. Це принципово новий дискурс, якого дуже не хочуть і бояться на Заході і який так потрібний Україні. Тепер Захід на зможе «стидливо робити вигляд що нічого не має» і в Україні «громадянська війна». Закон також вирішує давно наболілі проблеми: припиняє АТО, дозволяє застосовувати ЗСУ силу, реабілітує дії військових. (Віктор Таран, з Фейсбуку)

ЗНАЙШЛИ ФРЕСКИ СТУДИТІВ

У Музеї народної архітектури і побуту у Львові, який люди називають «Шевченківський гай», у колишній каплиці монахів-студитів знайдено фрески початку ХХ століття. Нині це приміщення займає адміністрація музею. Авторами фресок є монахи-студити Філатей Коць та о. Рафаїл Хомин. Отець Хомин був польовим капеланом УПА у 1944 році. У цьому ж році він загинув разом з партизанами, які потрапили у засідку.

Фрески намальовані іконописцями студійської іконописної школи, створеної митрополитом Андреем Шептицьким у 1927 році. Такі ж є в Унівському студійському монастирі. (Радіо Свобода)

ГРИГОРІЙ БОГОСЛОВ (326–390)

▼ Продовження. Початок на 3 стор.

Таким чином, я забороняю не пам'ятати про Бога, але богословствувати безперестанно. Забороняю навіть не богословствування, ніби воно є справою не благочестивою, але несвоєчасною, і не викладання вчення, а недотримання міри. Мед, незважаючи на те, що він мед, якщо прийняти надмірно і до пересичення, викликає блювоту. І «усьому свій час, і час усякій речі під небом», як роздумую із Соломоном (Еккл. 3, 1). Навіть прекрасне не прекрасне, якщо воно зроблене поза порядком, як, наприклад, зовсім невластиві квіти взимку, чоловіче вбрання на жінці і жіноче – на чоловікові, геометрія під час плачу і сльози на бенкеті. Невже ж ні на що будемо витратити час там,

де найбільше потрібно поважати своєчасність? Ні, друзі і брати (усе ще називаю вас братами, хоча ви поводитеся і не по-братськи)! Не так будемо розмірковувати, не будемо бігти далі мети, як гарячі й нестримні коні, які скинули із себе вершника: розум, і зняли добру вузду – благоговіння, але станемо любомудрувати, не виходячи з призначених християнинові меж, не будемо переселятися в Єгипет, не дамо захопити себе в полон до асиріян, не будемо «співати пісню Господню на землі чужій» (Пс. 136, 4), тобто вголос кожному, і сторонньому, і нашому, і ворогу, і другу, і добродію, і зловмиснику, який пильно стежить за нами, і бажав би, щоб у нас кожна іскра злого обернулася в полум'я, сам таємно її

розпалює, роздмухує, здіймає своїм подихом до неба, вище за вавилонське полум'я, яке спалює все навколо себе. Оскільки у своїх ученнях вони не знаходять для себе підкріплення, то шукають його в тому, що слабке в нас. А тому, як мухи на рани, нападають на наші (як назвати це?) невдачі або помилки.

Але не будемо далі залишатися в невіданні про себе самих і не дотримуватися пристойності в таких предметах. Навпаки, якщо неможливо знищити ворожнечу, принаймні, погодимося в тому, щоб про таємне говорити таємно, і про святе – свято. Перед тими, які мають осквернений слух, не кидатимемо того, про що не треба всім розголошувати. Не попустимо, щоб, у по-

рівнянні з нами, виявилися гідними більшої поваги ті, що поклоняються бісам, служителі безсоромних вигадок і речей, тому що і вони скоріше прольють свою кров, ніж відкриють своє вчення непосвяченим. Будемо знати, що є деяка благопристойність як в одязі, їжі, сміху і ході, так і в слові і мовчанні; тим більше, що ми, крім інших найменувань і сил, шануємо в Бозі й Слово.

**Святитель Григорій Богослов,
Архієпископ
Константинопольський**

Переклад українською мовою
патріарха Філарета (Денисенка);
подано за: «Ближче до Бога»;
www.christusimperat.org;
parafia.org.ua

3 Катехизму УГКЦ

Господь покликав людину до святості у свободі й відповідальності: «Якщо тільки побажаєш – заповіді збережеш, і дотримати вірність – у твоїй добрій волі» (Сир. 15, 15). Бог оселив людину в раю, дав їй свободу та заповідь для її осягнення, символом якої є заборона споживати з «дерева пізнання добра і зла»: «З усякого дерева в саду їстимеш; з дерева ж пізнання добра й зла не їстимеш» (Бут. 2, 16–17). Цю заповідь Григорій Богослов тлумачить так: «Не для занапащення людини Бог посадив його на початку і не через заздрість заборонив їй наблизитися до нього [...], а через благість, якщо слушно цю заборону розуміти. Адже це дерево було спогляданням, яке без жодної шкоди могли осягнути лише ті, чия духовність досягла достатньої досконалості».

Творець, вільно з любові створивши людину, покликає її до любові – найвищого, творчого вияву особи. Для цього Бог обдаровує людину свободою. Людська любов впливає з Бога як джерела, бо «Бог є любов». Свобода належить до Божого об'язу в людині, тому його благодать не відмінює свободи людини.

Коли Адам і Єва порушили заповідь, то розірвали свій зв'язок із Богом. Їхній вибір став причиною смерті, а «дерево пізнання добра і зла» – її знаряддям. Таким знаряддям смерті був і хрест, приготований на Голготі для Божого Сина Ісуса Христа. Він, однак, приймаючи смерть на хресті, перетворює знаряддя смерті – хрест – на «дерево життя»: «Хрест, будучи напоений кров'ю і водою із нетлінного Христового ребра, розцвів життям для нас і став «хрестом животворящим». (135, 136, 139)

Українці в Німеччині

У СОРОК П'ЯТЕ, НА ФАЗАНЕНГОФІ

Такими словами і традиційним хлібом-сіллю на вишиваному рушнику вітала єпископа Української Греко-Католицької Церкви, Апостольського екзарха для українців греко-католиків у Німеччині та Скандинавії, Кир Петро Крика доктор Наталія Ткачук у супроводі учнів Української недільної школи Назара Петруніва та Насті Бондар. Уже 45 років у січні в Католицькій церкві Святого Ульріха у передмісті Штутгарту – Фазаненгофі відбувається традиційний празник Української парафії Святого Василя Великого.

Як завжди, вірні з усього Вюртембергу зібралися на Архієрейську літургію, яку відслужив преосвященніший Кир Петро разом з настоятелем парафії отцем-мітратом Романом Вру-

щакон, отцем-канцлером Андрієм Дмитриком. Співслужили римо-католицькі священники Євген Бартнік, доктор Рамеш Лаксхаманам та Донаг'ен Бейя, диякон Міхаель Якоб. Своїм професійним співом усіх зачарував квартет семінаристів з Колегії Східних Церков, що у Айхштетті у Баварії,

у складі диригента Руслана Стецика, диякона Миколи Добри, семінаристів Миколи Витівського та Івана Костецького.

У своєму батьківському слові Кир Петро як завжди приділив увагу особі Святого Василя Великого – небесного покровителя Парафії та його спадщині.

Також Владика акцентував увагу на служінні кожного Богові та любові до України.

— Важливо, щоб ви усвідомили, що наше життя є дуже коротким, щоб ви залишили свій добрий слід на землі, – наголосив Кир Петро. — Коли ми живемо в правді з Богом, зі своєю совістю і з іншими людьми,

тоді буде добре усім...

Уперше в історії парафії під час Архієрейської літургії відбулося дияконське рукоположення піддиякона Андрія Мельничука, який протягом кількох останніх років готувався до прийняття Тайни священства, виконуючи різні служіння.

Продовження на 5 стор. ►

*Преосвященніший Владико!
У рідній церкві та нашій Громаді
У році Новому та часі Різдвяному –
Ми раді Вас сьогодні щиро вітати,
З Вами молитися та святкувати.*

*Прийміть від нас ці хліб та сіль,
За візит подяку та наш уклін.
Ваше слово ми візьмемо у дорогу –
Ваше благословення – нам допомога.*

*Ми Вам бажаємо здоров'я сьогодні,
Енергії, бадьорості та Ласк Господніх.
Нехай Всевишній Вас благословляє,
Вам служити Церкві допомагає.*

У СОРОК П'ЯТЕ, НА ФАЗАНЕНГОФІ

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Андрій Мельничук є випускником Дрогобицької духовної семінарії блаженних священномучеників Северина, Якіма та Віталія. Після закінчення семінарійних студій, навчався у Східному Папському Інституті у Римі, де здобув науковий ступінь ліцензіата східних богословських наук.

Чин дияконського рукоположення відбувся на Літургії після евхаристійного канону. Піддиякон Андрій у супроводі о. Андрія Дмитрика ввійшов у святиню через Царські врата, триразово при співі тропарів обійшов навколо престолу, цілуючи чотири його кути. Відтак рукоположений приклякнув перед Святою Трапезою, де Архієрей Кир Петро, поклавши на нього свою руку, прочитав молитву поставлення у дияконський сан. Після молитви та ектенії, під голосний спів громади «Аксіос» [»Достойний!], Владика зодягнув новопоставленого диякона в ораф та нарукавники, а також вручив йому кадильницю і рипіду – символи дияконського служіння.

Кир Петро Крик відзначив, що дияконські свячення Андрія Мельничука є свідченням Божої любові до нас. Адже, Він ніколи не забуває про нас. Отцеві-

дияконові Андрію випала нелегка, але, водночас, благодатна життєва дорога – нести людям Слово Істини, навчати людей чинити за заповідями Господа нашого Ісуса Христа.

По завершенні Божественної Літургії нововізначений отець-диякон Андрій виразив щиро подяку Богові за дар покликання, Владиці за уділення дияконських свячень, батькам за дар життя, дружині Наталії за підтримку, настоятелю парафії отцю Роману Врущаку за духовне наставлення, усім присутнім священникам та людям за спільну молитву.

А ми, вірні Парафії Святого Василя Великого, приєднуємося до привітань і щиро бажаємо Вам, отче-дияконе, наснаги до праці, глибокої віри, щоб невтомно свідчити молитвою, словом та справжнім християнським життям Добру Новину Господнього благословення!

Як завжди після Божественної літургії відбулася спільна вечеря у парафіяльній залі. Група господинь під керівництвом пані Ярослави Лаврик з Гайльбронну приготувала для всіх смачні голубці та кутю, а кухар Ігор Кох зварив майже сто літрів борщу. До підготовки Свята долучилися також і члени Церковної ради.

Ми радо вітали на Святі представників українських громадських організацій: голову Німецько-українського товариства Рейн-Некар Марію Мельник, голову правління Спільки українців у Штутгарті Романа Колодія, президента Українсько-німецького академічного товариства професора Ольгу Гаращук, членів Українського товариства в Тюбінгені.

У фойє члени Церковної ради доктор Юрій Ковальчук та Олександр Маркуш розгорнули фотовиставку «Люди Свободи». Вперше ця виставка відбулася в Києві на Хрещатику влітку 2016 року, а потім копії фотоплатків були розповсюджені

по всій Україні. Проект організували Український інститут національної пам'яті, Галузевий державний архів Служби безпеки України та Центр досліджень визвольного руху. За словами Голови Інституту національної пам'яті Володимира В'ятровича: «Виставка побудована здебільшого на ілюстративному матеріалі. Найважливіше в цій виставці – це фотографії, і найбільш промовистим елементом цієї виставки є очі цих людей. Очі тих людей, яких ми називаємо Людьми Свободи. Тих, які не зламалися, які боролися, завдяки яким незалежність України стала можливою». Фотоплатки були люб'язно

надані для Української громади Генеральним консульством України в Мюнхені.

А потім розпочалася Різдвяна вистава. На Парафіяльному празнику під спів колядок у виконанні квартету з Айхштетту народився Христос у різдвяному дійстві на сцені. Підготували вертеп за участю парафіян та учнів Української недільної школи доктор Наталія Ткачук та Наталія Бондар. Нехай же народжується Син Божий і в наших серцях!

Дмитро Мірецький, (Вюртемберг), Міжнародна федерація журналістів (IFJ), спеціально для «Християнського голосу»

ХТ

ГАЛІЛЕЯ. ТИ ПОРУЧ, МІЙ ХРИСТОС!

НОТАТКИ ПОДОРОЖНЬОГО

■ НАЗАРЕТ.
РІДНИЙ КРАЙ ІСУСА

Історичний край, область на півночі Ізраїлю між Середземним морем та рікою Йордан називається Галілеєю. Тут у місті Назарет Ісус Христос до 30 років був на послуху батьків і жив разом з ними. Тому його часто називають Ісус Назарянин.

Сонячним ранком листопада їду на автобусі туристичної компанії ТРЕВЕЛ ЛЮКС на Північ Ізраїлю до Галілеї на екскурсію, що нагадує про події, викладені в Новому Завіті. Знайомство з Галілеєю починається в Назареті – давньому місті, в якому провів Своє дитинство, юнацький і молодечий вік Ісус Христос. У часах Ісуса Назарет був невеликим поселенням, котре розташовувалося на висоті 350 метрів над рівнем моря, понад самою долиною Ездзелону, поблизу торговельного шляху, котрий сполучав Дамаск із Єгиптом. Євреї називають це місто Нацерет або Нацрат. Араби кажуть – ан-Насіра.

Після втечі Святого сімейства до Єгипту, вони повернулися вже по смерті царя Ірода Великого. Свята родина оминула Юдею, де правив син Ірода, та оселилася в іншому єврейському регіоні – Галілеї. У Назареті мешкали їхні родичі, котрі могли надати захист і допомогти облаштувати побут після років поневірянь чужиною. Ісус виріс у Назареті. Власне Він провів у ньому більшу частину свого земного життя. А коли в Назареті Ісуса прямицінько з синагоги потягли на «лінчування» – реакцією була лише сумна констатація: «Пророк буває без пошани лише у своєму рідному краї, серед своїх рідних і у своєму домі» (Мк. 6, 4).

Назарет нині – найбільш християнське місто в Ізраїлі. Близько третини його понад 80-тисячного населення – християни. Це єдине в країні місто, де неділя є офіційним вихідним днем.

На вулицях та вуличках Назарету впадає в око кількість ізраїльських прапорів. Не лише на адміністративних спорудах, а й вивішених з вікон

приватних будинків. Населення Нацерета майже повністю арабське. Певна річ, ці араби налаштовані зовсім інакше, ніж їхні співбрати з півдня, котрі агресивно виборюють Палестинську державу. Поруч із арабським Нацеретом розташоване нове єврейське поселення Нецерет-Ілліт. І жодних ознак ворожнечі між сусідами не помітно.

Назарет став загальновизнаним місцем паломництва християн уже в IV столітті, адже пізніші мешканці поселення, котрі увірували в Христа, турботливо зберігали дім родини Його Матері, в якому відбулася подія Благовіщення, зведений над одноійменною печерою, де й відбулася євангельська зустріч Діви Марії з архангелом Гавриїлом.

Найважливіша християнська святиня Назарету – Храм Благовіщення. Це не просто велична споруда. Це найбільший католицький храм у Ізраїлі. Він побудований в 1955–1969 роках за проектом італійського архітектора Джованні Муціо на місці, де стояв храм IV-го століття, зведений

царицею Оленою. На фундаменті візантійського періоду хрестоносці звели свій храм, і залишки цих будівель, і мозаїки IV-го століття бачимо в нижньому поверсі сучасного храму. Тут же знаходиться Світлиця Марії, де відбулося таїнство втілення. У Світлиці дві гранітних колони – одна на честь архангела Гавриїла, інша – на честь Марії. У верхньому поверсі храму – величезний молитовний зал, де встановлено орган, а у вівтарі – мозаїка, пожертвована Італією. На ній зображені Ісус і Петро, ліворуч – Богоматір з короною на голові, так як християни вважають її царицею світу. На стінах залу зображення Марії і Ісуса – подарунки католицьких громад різних країн. 60-метровий купол нагадує троянду, держак якої звернений до небес, а спрямовані вниз пелюстки утворюють букву М – Марія. Сонячні промені освітлюють прекрасні твори мистецтва, що зображають вшанування Дівочості Богоматеринства Марії всіма народами світу.

▶ Продовження на 6 стор.

ГАЛІЛЕЯ. ТИ ПОРУЧ, МІЙ ХРИСТОС!

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

На території храмового комплексу можна побачити також і численні знахідки археологічних розкопок. А внутрішній дворик з'єднає храм Благовіщення із сусідньою церквою Святого Йосифа, збудованій, за переказами, на місці дому Обручника, в руїнах якого ще й сьогодні можна вгадати обриси ремісничої майстерні. Цей храм було зведено у 1914 році, на місці старовинної церкви хрестоносців, основи якої датують XIII століттям.

Наша країна представлена у Назареті зображенням Зарваницької ікони Божої Матері в обрамленні жовтого поля, синього неба, українських храмів і людей в національному одязі. Розташована мозаїка одразу навпроти входу до Базиліки. Дуже зворушливо не тільки побачити шматочок нашої України на Святій Землі, а ще й на такому почесному місці.

Далі наш шлях йде до Кани Галілейської – невеликого арабського села на шляху з Назарета в Тверію. Згідно Євангелія від Іоанна, тут Ісус зробив перше чудо – перетворення води в вино. Сталося це під час весільного бенкету, на якому був присутній Ісус разом з Марією. Тому поставлений тут храм католики називають «Храм весілля Господа» і вважають, що шлюб, укладений в цьому храмі, найщасливіший і надійний. Поруч з костелом знаходиться православна грецька церква, побудована на гроші Імператорського православного палестинського суспільства Росії. У Кані є і греко-католицька церква Святого апостола Варфоломія, учня Ісуса, який був родом з Кани.

■ КІНЕРЕТ. ДО ГАЛІЛЕЙСЬКОГО МОРЯ

Кінерет – чарівне озеро в оточенні гір нагадує за формою «Кінор» – древній музичний інструмент, звідси назва – Кінерет. Довжина озера – 21 км, в ширину воно не перевищує 12 км, глибина до 45 метрів. Озеро знаходиться в Нижній Галілеї і тому називається ще Галілейським морем. Новий завіт оповідає про численні чудеса, які Він учинив на його берегах. Учні Ісуса були жителями навколишніх сіл. 165 кв. км дзеркальної поверхні озера для пустельної місцевості Близького Сходу – джерело життя. Кінерет забезпечує 30 відсотків потреб сучасного Ізраїлю в питній воді. Водойма є унікальною, бо це найнижче прісне озеро у всьому світі. Рівень його поверхні – мінус 213 метрів відносно океану.

Найважливішою в цій водоймі є її євангельська історія. Довкола озера чимало мандрував Ісус. Його хвилі Він вгамовував під час шторму. З нього Він закликав на берег кількох майбутніх апостолів, серед яких був і Петро. На його березі Він з'явився учням після воскресіння, пробачивши зречення того ж Петра... Довкола озера сконцентровано чимало знакових для християн пам'яток.

Одна з них – гора Блаженств,

що височіє на 125 метрів над південно-західним берегом Галілейського моря. Тут Ісус виголосив знамениту Нагірну проповідь. Кожна частина проповіді починається зі слова «Блаженні», звідси і назва гори – «Гора Блаженств». Тут же Ісус обрав 12 апостолів. Місце шанується християнами ще з візантійських часів і тоді на схилі гори стояла церква. Сучасний храм був побудований в 1937 році на вершині гори за проектом італійського архітектора Берлуччі.

Довкола храму є чудовий парк. У ньому є кілька майданчиків, на одному з них зупиняємося для короткого перепочинку. Було досить зворушливо, коли гід нашої групи розсадив людей на каміння, наче слухачів «заповідей Блаженств» два тисячоліття тому, та почав читати ті Христові слова: «Блаженні лагідні... Блаженні милосердні... Блаженні чисті серцем...».

Неподалік розташована долина Табха. Ця назва має грецьке походження, але дійшла до нашого часу через арабську мову. Дослівно табха – це «сім джерел». Вважається, що саме тут Ісус у дивний спосіб нагодував кількатисячний натовп прочан кількома хлібинами та рибами.

У Євангелії зазначається, що після звістки про страту Іоанна Хрестителя Ісус шукав усамітнення. І саме в «безлюдному місці» його відшукали люди, котрі прагнули почути слово проповіді та дістати зцілення від недуг. У долині є камінь, на якому Ісус нібито й розклав хліби та рибу для Благословення... Цю Святиню називають Табула Доміні (стіл Господній) або Менза Крісті (трапеза Христа).

Довкола цієї Святині ченцями-бенедиктинцями збудовано церкву Помноження хлібів. Її освячено в 1982 році, але видається вона значно давнішою. Бо, згідно задуму, вона має відтворювати храм часів Візантії, що славився чудовими мозаїками. Зворушливе мозаїчне зображення хлібин і риби – і є головним знаком Табхи. А просто перед входом до храму зроблено невеличкий басейн, у якому плавають золоті рибки.

Глибини озера Кінерет наповнює особливий, більше ніде в природі не існуючий різновид тилапій – «риба святого Петра». Як і в давні часи, озеро славиться своєю рибою, і в прибережному ресторанчику ми за 25 євро або 100 шекелів масмо трапезу з знаменитою рибкою Святого Петра, приготовленої так само, як за часів Ісуса.

Далі вздовж озера їдемо до давнього міста Тверії. Це місто – курорт, де мешкають біля 40 тисяч чоловік. Місто засноване в I столітті н.е. при імператорі Тіберії і в честь нього назване. При будівництві міста на місці стародавнього Ракаффа, були спалюжені єврейські могили і євреї прокляли це місто. Майже через століття раббі Бар Йохай зняв прокляття і євреї починають селитися в Тверії, навіть мудреці-талмудисти і сам Синедрион переїжджають сюди. У місті 17 цілющих джерел, які допомагають лікувати ревматизм, хвороби дихальних шляхів, нервові захворювання. Купання в лагідних водах Кінерету в оточенні мальовничої природи, численні водні атракціони, прогулянки по околицях і археологічному парку в центрі міста, серед стін хрестоносців, відвідування святих місць – все це робить Тверію привабливим місцем відпочинку.

■ СВЯЩЕННА РІЧКА ЙОРДАН

Річка Йордан бере початок біля підніжжя гори Хермон і несе свої води в Мертве море через озеро Кінерет. У Йордані Іоанн Предтеча хрестив Ісуса, і тому християни всього світу прагнуть сюди, щоб пройти обряд Хрещення. Для омивання паломників у 1981 році Ізраїль виділив територію у місці, де Йордан витікає з Галілейського озера. Там і був побудований комплекс, що отримав назву «Ярденіт». Ця територія, зрозуміло, не була історичним місцем хрещення Ісуса Христа, але цілком справлялася зі своєю символічною функцією та є місцем, що забезпечує вільний доступ до річки.

У 1996 році, в результаті археологічних розкопок уздовж східного берега річки Йордан, міжнародна

група вчених виявила справжнє місце хрещення Спасителя. Це місце знаходиться в Йорданії, неподалік від місця, де Йордан впадає в Мертве море – в долині Бетані, в селищі Ваді-ель-Харар (араб. – «дзюркотлива вода»). Місце хрещення виявилось на сорок метрів на схід від нинішнього Йордану. З V століття річка істотно змінила русло і відступила від місця хрещення.

Існує найдавніший доказ, який вказує на місце хрещення Христа – це мозаїчна карта давньої Палестини VI століття, знайдена в православному храмі – церкві святого Георгія, в Мадабі. Кажуть, саме за допомогою цієї карти вчені виявили незаперечне місце хрещення – квадратну мармурову основу грецької колони, на вершині якої колись був хрест – саме вона згадувалася як місце хрещення Христа в записках паломників часів Візантійської імперії. Також вчені були виявлені сходинки, що ведуть до води. Дослідники вважають, що саме на цих щаблях Ісус Христос залишав одяг перед таїнством хрещення. Неподалік від місця хрещення знаходиться печера, де жив Іоанн Предтеча.

Продовження на 7 стор. ►

ГАЛІЛЕЯ. ТИ ПОРУЧ, МІЙ ХРИСТОС!

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

Релігія вчить бачити в Йордані духовну велич. Для давніх євреїв перехід через Йордан став важливим рубежем – символом початку нового етапу історії, входження в Обіцяну Землю після єгипетського рабства та 40 років поневірянь пустелю.

Як відомо Ісус Христос прийняв хрещення від Іоанна Предтечі у водах річки Йордан. З тих пір існує традиція омивання в Йордані, якої дотримуються всі паломники, які хоча б один раз побували на Святій Землі. У християнстві ж додається складова очищення. Хрещенням від Івана Хрестителя, що передує початку проповіді та активного служіння, Ісус змиває первородний гріх Адама. Тобто звільняє людство від давнього прокляття, аби потім відкрити перспективу вічного життя.

Річка Йордан не є промисловою. Вона вільна від дамб і риболовлі. Йордан не використовується для судноплавства. Йордан приваблює паломників з усього світу, котрі шукають у його воді відчуття долучення до дивовижної кількатисячолітньої історії спасіння, а також очищення від власних гріхів.

Занурення в Йордан знаменує собою таїнство хрещення. Організовані групи прочан навіть прочитують перед омиванням спеціальні молитви на повторення хресних обітниць. Аби нагадати собі про взяті колись при хрещенні обов'язки виконувати заповіді Христові.

Небуденність такої події підкреслюється спеціальним одягом: люди вбираються у довгі білі сорочки, найчастіше прикрашені зображенням Ісусового хрещення. Ці «кризи праведності» знімають у роздягальнях відразу по виході з річки. Сорочки не перуть, а просто висушують і забирають додому як один із головних сувенірів Святої Землі. Не тільки на пам'ять. Вважається, що цей одяг має здатність допомагати під час хвороб, сприяти молитві в момент душевного сум'яття та заспокоювати під час життєвої кризи.

Наш туристичний автобус фірми ТРЕВЕЛ ЛЮКС паркується на просторому майданчику в Ярденіті. Далі прямуємо до модерної споруди, що чимось нагадує критий басейн. На першому поверсі сувенірна крам-

ниця. Тут за ціною від 19 шекелів 99 огоротів (близько 5 Євро) продаються білі довгі сорочки для «хрещення» в Йордані. Я маю на собі білу костюмну сорочку з льону українського виробництва і розраховую ввійти у ній до Святих вод. Далі ми спускаємося на терасу над річкою, де розташовані роздягальні. Користування роздягальнею коштує 10 шекелів або 2,5 євро чи долара США. Оплатив пожертву – 1 долар США (дякую дякові Стефану Карабину) та 5 шекелів за роздягальню. Отримую квиток з магнітною стрічкою, за допомогою якого можна потрапити до вбиралень.

В одній білій сорочці спускаюся сходами до ріки. Там три черги. Мене спитали, до якої церкви я відношусь. «До Всесвітньої Католицької Апостольської Церкви» – відповів я, не вагаючись. По коліна у воді стаю до черги, де чекають католики. Вода Йордану на перший погляд не справляє приємного враження. Вона видається брудною. Вода в річці Йордан коричнева і дуже каламутна з-за швидкої течії, яка розмиває глину і несе мул. Але зайти в неї – саме задоволення. Йорданська вода тішить своєю прохолодою. За ноги мене покушують маленькі рибки.

В двох інших чергах стоять православні та протестанти. Деякі наші православні брати та сестри з Росії в іншій черзі за відсутності попів та монахів поскидали білі сорочки

та влаштували заплив на швидкість річкою Йордан. Ті, що першими приплили назад, вийшли на берег, відкрили літрову пляшку горілки та стали нею «причащатися». З'явився охоронець у камуфляжі та попросив «православних» забиратися геть разом з їх напоєм. Зі мною сталась інша пригода. Разом з вірними – католиками з Каліфорнії (США) читав молитви українською мовою. Черга повільно просувалася, бо католицькі отці з Каліфорнії кожного індивідуально з молитвами занурювали до Святих йорданських вод. Раптом з берега мене покликав черговий (до того він ганяв православних «плавців») та сказав, що моя біла костюмна сорочка не відповідає місцевим стандартам, бо є дещо вищою за мої коліна. «Я приїхав сюди спеціально з України, щоб прийняти хрещення йорданськими водами», – відповів я англійською. Сеньйора з Америки, що вже прийняла хрещення й очікувала людей зі своєї групи на березі, зняла з себе довгу білу трикотажну сорочку та кинула її мені. Прочани на березі їй аплодували.

Я одягаю довгу білу сорочку та йду до американських католицьких священників. Читаю «Отче наш». Один з отців мене питає, чи люблю я Ісуса Христа. «Так!» – відповідаю я. Ксьондзи три рази занурюють мене з головою до Йордану. Потім я промовляю: «Слава Ісусу Христу!». Каліфорнійці вигукують: «Алілуя!»

Папа Франциск на березі річки Йордан, травень 2014 р.

та «б'ютіфулл!». На березі мене вітають і запрошують на прощу до Сан-Франціско, бо маю тепер там хресних. Я віддаю сорочку добрій пані, перевдягаюся та біжу до туристичного автобуса, де мене вже зачекалися.

На витоці річки Йордан з озера Кінерет (Галілейського моря) я прийняв водне хрещення з зануренням у благодатні води Святої річки. Це хрещення святими йорданськими водами відбулося з благословіння та настанов покійного кардинала Любомира Гузара, єпископів Кир Петра Крика (Мюнхен), Кир Кена Новаківського (Ванкувер), отців-мітратів Романа Врущака (Штутгарт) та Ігоря Онишкевича (Київ), отця-декана Ігоря Сапуна (Гайдельберг), отців Тараса Яворського (Дрогобич), Олександра Смеречинського та Ярослава Бобринця (Одеса), Анатолія Теслі, Олексія Генника, Олександра Кубеліаса (Київ). Слава Ісусу Христу!

Раз на рік, 19 січня, у день Хрещення Господнього, коли Єрусалимський Патріарх Феофіл III служить святковий молебень на Йордані, настає мить, коли води річки повертають назад і течуть у зворотному напрямку. Православні архієреї здійснюють чин освячення води, а в небо традиційно випускають білих голубів – на згадку про євангельську оповідь, у котрій ідеться про сходження у вигляді голуба Святого Духа на Ісуса Христа.

На зворотному шляху в південному напрямку бачимо захід Сонця над горою Тавор, символу чистоти і світла. Саме тут сталося те диво, яке ми називаємо Преображенням Господнім, як описано в Євангелії від Матвія. Побажаємо, щоб Господь преобразав наші душі, давав нам і силу, і віру, і любов. Слідуймо ж за Христом, йдемо його шляхами, щоб жити в любові і милосерді...

Дмитро Мірецький, Петах-Тіква, (Ізраїль) – Есслінген на Неккарі (Вюртемберг, Німеччина), Міжнародна федерація журналістів (IFJ), спеціально для «Християнського голосу»

XIV

60-РІЧЧЯ ЕКЗАРХАТУ (від 2013 р. – ЄПАРХІЇ) УГКЦ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ (ч. 2)

Наступного дня, в понеділок, він відвідав парафію в Стокпорті, де парох о. Є. Небесняк та п. Микола Матешко, голова «Союзу Українців у Великобританії» відділ Стокпорт та головний дяк парафії Микола Матеш-

ко, як також і радник Linda Holt, міський голова Стокпорта, привітали його разом з дітьми парафії. Вітали його також віршем перед церквою Галина Семенген та Софія Витницька. Відправлено Святу Літургію в римо-като-

лицькій церкві св. Йосифа, якою користуються наші віряни від 1948 року. Співслужили також римо-католицькі Отці Пресвятого Серця, які відповідають за духовну опіку римо-католицьких парафіян св. Йосифа. Спі-

вом провадили місцеві дяки під диригуванням Миколи Матешка. Після Богослужіння присутні подались до місцевого Культурного Центру «Дністер» на обід, підготовлений членами ОУЖ.

Короткий концерт скла-

дався з вірша – Олівія Гошій, яка пізніше подала Блаженнішому «дар любові» від всієї громади; народних танців – колектив СУМу «Сокіл»; пісень – жіночого хору «Ластівка» та чоловічого квартету – «Міраж».

Продовження на 8 стор. ►

60-РІЧЧЯ ЕКЗАРХАТУ (від 2013 р. – ЄПАРХІЇ) УГКЦ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ (ч. 2)

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

Прийняттям та концертом провадив Я. Семененко, який привітав Блаженнішого від місцевої Спільноти Української Молоді, якої головою він є. Привітав Патріарха в імені всіх членів громади також голова місцевого СУБ – Микола Матешко. З усіх точок на короткому концерті Блаженнішому найбільше сподобалась гумористична пісня квартету «Міраж» – «Тато wants Борщ!» авт. Михайла Кузіва, який також провадить місцеві хорові та танцювальні колективи. Після пісні на сцену вийшов чоловік у формі шефа з великим баняком та черпаком, наче б роздавав борщ, а на плечах у нього виднівся напис «БОРЩ!». Цей чоловік називається саме Євген Борщ! Блаженніший подякував місцевій Організації Українських Жінок за підготовку смачного обіду та всім присутнім за щирий прийом. Крім того він наголосив на важливості «зберігати віру і культуру в серці українського життя у Великобританії, і роблячи це, Церква не лише виживе, а й розквітатиме, тому що багатство і сила Церкви – у її вірних». Присутні ще мали можливість спілкуватись з Блаженнішим та з ним фотографуватись.

Після обіду Його Блаженство відслужив Молебень до Матері Божої в церкві Святих Володимира і Ольги у Волвергемптоні. Парафіяни і вірні із цього міста та сусідніх місцевостей зібралися разом із парафіяльним священником д-ром Олександром Лісовським привітати і прийняти Главу Української Греко-Католицької Церкви у своїй парафії. Серед запрошених був також Elias Masih Mattu, міський голова Волвергемптона.

Апофеозом святкування була архієрейська Свята Літургія глави УГКЦ Патріарха Святослава разом зі східними католицькими єпископами Європи і членами Католицької єпископської конференції Англії та Уельсу, в присутності кардинала Vincent Nichols і архієпископа Edward Joseph Adams, Апостольського нунція у Великій Британії, представників Англійської та Православної Церков 28 жовтня в суботу.

славної Церков 28 жовтня в суботу.

Як гарно було бачити наших людей, які заповнили площу перед кафедрою у вишиванках: жінки у блюзах, а чоловіки – у вишиваних сорочках! А скільки їх було в середині кафедри! Біля вісімдесяти членів (всі у вишиванках) «Ювілейного хору 60-річчя встановлення Екзархату УГКЦ у Великобританії та Уельсі» під батуттом п. Лани Паращак стали на свої місця вище святилища і чекали входу всіх співслужителів Літургії. Головним служителем був Патріарх Святослав! Хор чудесно співав! А протодиякон Назар Ярунів своїм то баритоном, то басом, відповідно звеличив Літургію. Проповідь виголосив кардинал Vincent Nichols, відзначаючи, що сьогодні, коли католики латинського обряду є свідками і беруть участь у візантійській Літургії, вони моляться, «щоб ця Літургія привела до глибшого розуміння науки Христа». У своїй проповіді Його Еміненція розкрив важливість літургійної катехизи як інструменту евангелізації. «Катехизація не була б вартою свого імені без евангелізації. Ми не пізнаємо віру, щоб тримати її в собі. Дивитися назовні дуже важливо. Історія навчає нас цього знову і знову»,

– сказав проповідник. Кардинал навів тему катехизму, бо такою була головна тема конференції владик Східних Церков в Лондоні.

На завершення Літургії Блаженніший Святослав привітав усіх з нагоди 60-річчя від заснування Апостольського екзархату у Великобританії: «Дозвольте мені від імені всієї Церкви та від імені України сердечно привітати із 60-річчям створення нашого екзархату, а відтак єпархії у Великобританії. Я щиро вітаю владика Гліба Лончину та владика Павла Хомницького, а також усіх священників, які приїхали зі всіх парафій. Нехай Бог благословить вас усіх, нехай гуртує нас у єдності нашої Церкви та України і поза її межами, за допомогою Святого Духа», – наголосив він.

У неділю 29 жовтня на завершення цього річної Зустрічі східних католицьких єпископів Європи у кафедральному храмі Пресвятої Родини в Лондоні була відслужена урочиста Божественна Літургія, яку очолив Архієпископ Циріл Василь, ТІ, Секретар Конгрегації для Східних Церков, у співслужінні з єпископами – учасниками цієї Зустрічі. Проповідь під час цієї Святої Літургії виголосив Глава УГКЦ Блаженніший Святослав.

Його проповідь зосередилася навколо недільного Євангелія про доброго сіяча. Його палким бажанням є те, «щоб український народ був «доброю нивою», на яку впало Боже слово і принесло добрий плід. Люди повинні дбати про те, щоб ставити його на перше місце у своєму житті». За його словами, кожний українець-християнин «покликаний свідчити свою віру там, де він є: на роботі або навіть стоячи перед британськими властями, які запитують скрізь про ваш паспорт і візу. Бог бажає, щоб всі були тим зерном, що засіє всі країни для нової справи – нової евангелізації». Крім того Блаженніший Святослав згадав, що «Україна сьогодні спливає кров'ю і можливо навіть через труднощі війни Господь робить чутливим людське серце на слово життя вічного».

Мушу з рішучістю сказати, що святкування 60-річчя Екзархату УГКЦ у Великобританії до смерті залишаться пам'ятними, не лише для мене, але й для усіх вірян Екзархату-Єпархії!

КОРОТКА ІСТОРІЯ 60-РІЧЧЯ ЕКЗАРХАТУ-ЄПАРХІЇ УГКЦ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Тут не йдеться про історію УГКЦ у Великобританії від 1957 року, бо церковне

29 жовтня 2017 р., кафедральний храм Пресвятої Родини в Лондоні. С-на: Марцін Мазур

життя розвинулося набагато раніше від встановлення Екзархату. В останньому десятилітті XIX століття перші українці оселилися на туманному Альбіоні. Вже у тридцятих роках наступного століття в Англії, а саме, в Манчестері, була добре організована громада. Єдину трудність становило церковне життя, бо не було своїх священників. Щоправда, час до часу їх відвідували наші владика та священники: Митрополит Андрей Шептицький (1921 р.), блаж. Никола Чарнецький (1932 і 1937 рр.), о. д-р Йосиф Сліпий (1935 р.) та інші. В один час наші віряни приєдналися до поляків, які мали свого пароха – о. Альоїзія Фультона та свою церкву – св. Казимира. Після закриття церкви в 1930 р. наші користувалися церквою св. Чада, пізніше каплицею св. Вільгельма на території католицької школи св. Чада, а після її розбомблення під час війни, вони вернулися до церкви св. Чада.

Після Другої світової війни наші люди в Лондоні купили невеличку церковцю св. Теодора з Кантерберрі на Сафрон Гилл, яку пізніше продали, щоб в 1963 р. купити церкву в районі Ізлінгтон, якою наші вірні користувалися до 1967 р., коли закупили актуальну кафедру «Пресвятої Родини». За стараннями Кир Івана Бучка, якому була довірена опіка над всіма нашими вірянами в Європі, встановлений був екзархат: спеціальна церковно-юридична одиниця для вірних східного обряду на території римо-католицької Церкви. Першим чільником екзархату був архієпископ Вестмінстеру, очевидно в Лондоні, William Godfrey (від 1958 р. кардинал), а вже від 1963 р. екзархом став влад. Августин Горняк. Після нього екзархами були владика: Михайло Кучмяк, Павло Хомницький, Гліб Лончина. Ото коротко історія Екзархату. (кінець серії)

Для «ХГ» о. Євген Небесняк, парох парафії Всіх Святих у Болтоні